

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina

Mehanizmi zaštite za žrtve diskriminacije

5. prosinca 2025.

Diskriminacija

Diskriminacijom se u smislu Zakona o suzbijanju diskriminacije smatra stavljanje u nepovoljniji položaj bilo koje osobe po osnovama diskriminacije pobrojanim u navedenom Zakonu, kao i osobe povezane s njom rodbinskim ili drugim vezama.

Diskriminacijom se smatra i stavljanje neke osobe u nepovoljniji položaj na temelju pogrešne predodžbe o postojanju osnove za diskriminaciju.

Diskriminacija na temelju bilo koje druge osnove treba biti zabranjena u slučajevima gdje takva diskriminacija (i) uzrokuje ili perpetuira nepovoljan položaj u sustavu; (ii) narušava ljudsko dostojanstvo; ili (iii) negativno utječe na jednako uživanje čovjekovih prava i sloboda na ozbiljan način koji je usporediv s diskriminacijom na gore navedenim zabranjenim osnovama.

Osnove diskriminacije

- ▶ rasa ili etičko podrijetlo ili boja kože ili nacionalno podrijetlo
- ▶ spol
- ▶ jezik
- ▶ vjera
- ▶ političko ili drugo uvjerenje
- ▶ nacionalno ili socijalno podrijetlo
- ▶ imovno stanje
- ▶ članstvo u sindikatu
- ▶ obrazovanje
- ▶ društveni položaj
- ▶ bračni ili obiteljski status
- ▶ dob
- ▶ zdravstveno stanje
- ▶ invaliditet
- ▶ genetsko naslijeđe
- ▶ rodni identitet
- ▶ izražavanje ili spolna orijentacija

Vrste diskriminacije

- Izravna diskriminacija (čl. 2. st. 1. ZSD)
- Neizravna diskriminacija (čl. 2. st. 2. ZSD)
- Uznemiravanje (čl. 3. st. 1. ZSD)
- Spolno uznemiravanje (čl. 3. st. 2. ZSD)
- Poticanje na diskriminaciju (čl. 4. st. 1. ZSD)
- Propuštanje razumne prilagodbe (čl. 4. st. 2. ZSD)
- Segregacija (čl. 5. ZSD)
- Zaštita od viktimizacije (čl. 7. ZSD)
- Teži oblici diskriminacije (čl. 6. ZSD):
 - višestruka diskriminacija
 - Produljena diskriminacija
 - Diskriminacija koja posljedicama posebno teško pogađa žrtvu

SUDSKA ZAŠTITA

restitutivno i represivno djelovanje

TIPOVI SUDSKIH POSTUPAKA

Prekršajni postupak

Kazneni postupak

Građanski postupak

Posebности anti-diskriminacijskih građanskih postupaka - olakšavanje pristupa pravosuđu

Teret dokazivanja

Tužitelj će u pravilu biti fizička osoba

Stranke u antidiskriminacijskom postupku

Sudjelovanje trećih osoba u postupku uz pristanak tužitelja

Umještači na strani javnog interesa

Revizija je uvijek dopuštena

VRSTE INDIVIDUALNE SUDSKE ZAŠTITE PRAVA NA JEDNAKO POSTUPANJE

INCIDENTALNA ANTIDISKRIMINACIJSKA ZAŠTITA

- U incidentalnom sudskom postupku pitanje eventualne diskriminacije cijeni se i odlučuje kao tzv. prethodno (prejudicijelno, incidentalno) pitanje. Prethodno pitanje je određeno kao pitanje o postojanju prava ili pravnog odnosa koje sud mora u nekoj parnici riješiti, da bi odlučio o osnovanosti glavnog zahtjeva.

POSEBNA INDIVIDUALNA ANTIDISKRIMINACIJSKA TUŽBA

- zahtjev za utvrđenjem diskriminacije (deklaratorni antidiskriminacijski zahtjev);
- zahtjev za zabranu diskriminacije (prohibitivni antidiskriminacijski zahtjev);
- zahtjev za uklanjanje diskriminacije ili njenih posljedica;
- zahtjev za naknadom štete uzrokovane diskriminacijom (restitutivni antidiskriminacijski, reparacijski antidiskriminacijski zahtjev);
- zahtjev za objavom presude kojom je utvrđena diskriminacija.

NADLEŽNOST

- Za individualne antidiskriminacijske tužbe po čl. 17. ZSD-a bit će stvarno nadležan općinski sud (čl. 18. st. 1. ZSD-a).
- U slučaju da se one ističu zajedno s drugim zahtjevima za koje bi mogao biti nadležan drugi sud, onda će nadležan biti taj sud.
- tužitelj po svojem izboru može podnijeti tužbu bilo u sudu koji bi bio mjesno nadležan za tuženika, bilo u sudu koji bi bio mjesno nadležan za tužitelja ili u sudu mjesta gdje se dogodila šteta ili je počinjena radnja diskriminacije.

KOLEKTIVNA ANTIDISKRIMINACIJSKA SUDSKA ZAŠTITA

UDRUŽNA ANTIDISKRIMINACIJSKA TUŽBA

Procesna legitimacija:

Udruge, tijela, ustanove ili druge organizacije koje su osnovane u skladu sa zakonom, a imaju opravdani interes za zaštitu kolektivnih interesa određene skupine ili se u sklopu svoje djelatnosti bave zaštitom prava na jednako postupanje“ (čl. 24. st. 1.)

Nadležnost

Za udružne tužbe u prvom je stupnju stvarno nadležan županijski sud (čl. 24. st. 3.).

Općemjesno nadležan za tuženika, sud mjesta na kojem je počinjena radnja diskriminacije ili županijski sud u Zagrebu.

Učinak pravomoćne presude

Utvrđena diskriminacija djeluje ne samo prema strankama u postupku već i prema svim članovima skupine u odnosu na koju je diskriminacija utvrđena.

Presuda kojom je utvrđena diskriminacija ima prejudicijelan učinak u svim parnicama koje bi se mogle voditi između žrtava diskriminacije i diskriminatora.

PREKRŠAJNA ODGOVORNOST ZA DISKRIMINATORNO POSTUPANJE

- ▶ Člankom 25. i člankom 26. ZSD-a propisuje se prekršajna odgovornost za uznemiravanje (čl. 3. st. 1. ZSD), spolno uznemiravanje (čl. 3. st. 2. ZSD) te člankom 28- st. 1. ZSD prekršajna odgovornost za viktimizaciju (čl. 7. ZSD) . Prekršajna odgovornost i sankcioniranje postoji samo za namjeru (postupanje s ciljem), a u slučaju utvrđenja krivnje izriče se novčana kazna.
- ▶ Za prekršaje propisane ovim Zakonom, pored ovlaštenih tužitelja propisanih člankom 109. stavkom 1. Prekršajnog zakona (državni odvjetnik, tijelo državne uprave, pravna osoba s javnim ovlastima i oštećenik), optužni prijedlog može podnijeti pučki pravobranitelj i posebni pravobranitelj.
- ▶ Prekršaji vezani uz diskriminaciju regulirani su kroz više zakona te su u praksi okrivljenici najčešće procesuirani temeljem ZSD-a, Zakona o ravnopravnosti spolova, Zakona o sprječavanju nereda na sportskim natjecanjima, Zakona o javnom okupljanju te Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira.

KAZNENA ODGOVORNOST ZA DISKRIMINATORNO POSTUPANJE

- ▶ Republika Hrvatska je Kaznenim zakonom sankcionirala kazneno djelo svakog oblika diskriminacije.
- ▶ Hrvatski pravni poredak u načelu isključuje kumulaciju kaznenog i prekršajnog postupka, tako da će u slučajevima ponašanja koja ispunjavaju obilježja i kaznenog djela i prekršaja, prednost uvijek imati kazneni postupak.
- ▶ U odnosu na ona kaznena djela zbog kojih je pokrenut sudski postupak, u najvećem broju predmeta riječ je o kaznenom djelu javnog poticanja na nasilje i mržnju (čl. 325 KZ), nakon čega slijedi spolno uznemiravanje (čl. 156. KZ).

KAZNENA ODGOVORNOST ZA DISKRIMINATORNO POSTUPANJE

- Kazneni postupak počinje prijavom diskriminacije policiji koja istražuje slučajeve diskriminacije ili nadležnom državnom odvjetništvu.
- Pravilo o prebacivanju tereta dokazivanja ne vrijedi u kaznenim i prekršajnim postupcima. Prebacivanje tereta dokazivanja u kaznenom postupku bilo bi izravno suprotno načelu presumpcije nevinosti (nitko nije kriv dok mu se pravomoćnom presudom ne utvrdi krivnja).
- U kaznenim postupcima potrebno je dokazati osnovanu sumnju što je puno veći stupanj vjerojatnosti od osnova sumnje te dokazati diskriminatornu namjeru što u građanskim i radnim parnicama nije potrebno.

ZLOČINI IZ MRŽNJE U HRVATSKOM PRAVNOM SUSTAVU

- ▶ Kaznena djela mogu biti počinjena i vođena raznim motivima. Kada je počinjenje kaznenog djela motivirano mržnjom prema osobi zbog nekih njezinih svojstava (rasne pripadnosti, boje kože, vjeroispovijesti, nacionalnog ili etničkog podrijetla, jezika, invaliditeta, spola, spolnog opredjeljenja ili rodnog identiteta druge osobe), tada kazneno djelo predstavlja zločin iz mržnje (čl. 87. st. 21. Kaznenog zakona).
- ▶ Takvo postupanje uzet će se kao otegotna okolnost ako ovim Zakonom nije izričito propisano teže kažnjavanje
- ▶ Zločini iz mržnje mogu se smatrati ekstremnim oblikom diskriminacije.

Kontakti za podnošenje kaznene/prekršajne prijave

Državno odvjetništvo RH, Branimirova 4 (4. kat), 10000 Zagreb, pisarnica@dorh.hr, [+385 1 4591 800](tel:+38514591800)

Ministarstvo unutarnjih poslova, Ulica grada Vukovara 33, 10 000 Zagreb, Tel: [00 385 1 6122 111](tel:0038516122111), pisarnica@mup.hr

Ravnateljstvo policije, Ilica 335, 10 000 Zagreb, Tel.: 00 385 1 3788 111, policija@mup.hr

Adresar policijskih uprava

<p><u>Policijska uprava bjelovarsko-bilogorska</u> Vlahe Paljetka 2, 43 000 Bjelovar Tel: 043/270 111 E- mail: bjelovarsko-bilogorska@policija.hr</p>	<p><u>Policijska uprava brodsko-posavska</u> Ivana Mažuranića 9, 35 000 Slavonski Brod Tel.: 00 385 35 211 111 E- mail: brodsko-posavska@policija.hr</p>	<p><u>Policijska uprava dubrovačko-neretvanska</u> Dr. Ante Starčevića 13, 20 000 Dubrovnik Tel.: 00 385 20 443 333 E- mail: dubrovačko-neretvanska@policija.hr</p>	<p><u>Policijska uprava istarska</u> Trg Republike 1, 52 000 Pula Tel.: 00 385 52 532 111 E- mail: istarska@policija.hr</p>	<p><u>Policijska uprava karlovačka</u> Trg hrvatskih redarstvenik a 6, 47 000 Karlovac Tel.: 00 385 47 664 111 E- mail: karlovačka@policija.hr</p>	<p><u>Policijska uprava koprvničko-križevačka</u> Trg Eugena Kumičića 18, 48 000 Koprivnica Tel.: 00 385 48 656 411 E- mail: koprivničko-krizevacka@policija.hr</p>	<p><u>Policijska uprava krapinsko-zagorska</u> Matije Gupca 51, 49 000 Zabok Tel.: 00 385 49 225 111 E- mail: krapinsko-zagorska@policija.hr</p>	<p><u>Policijska uprava ličko-senjska</u> Ulica Hrvatskog sokola 2, 53 000 Gospić Tel.: 00 385 53 675 111 E-mail: licko-senjska@policija.hr</p>	<p><u>Policijska uprava međimurska</u> Jakova Gotovca 7, 40 000 Čakovec Tel.: 00 385 40 373 111 E- mail: medjimurska@policija.hr</p>	<p><u>Policijska uprava osječko-baranjska</u> Trg Lavoslava Ružičke 1, 31 000 Osijek Tel.: 00 385 31 237 111 E- mail: osječko-baranjska@policija.hr</p>
<p><u>Policijska uprava požeško-slavonska</u> Josipa Runjanina 1, 34 000 Požega Tel.: 00 385 34 254 111 E- mail: pozesko-slavonska@policija.hr</p>	<p><u>Policijska uprava primorsko-goranska</u> Ulica žrtava fašizma 3, 51 000 Rijeka Tel.: 00 385 51 430 333 E- mail: primorsko-goranska@policija.hr</p>	<p><u>Policijska uprava sisačko-moslavačka</u> Ante Kovačića 10, 44 000 Sisak Tel.: 00 385 44 560 111 E- mail: sisacko-moslavačka@policija.hr</p>	<p><u>Policijska uprava splitsko-dalmatinska</u> Trg hrvatske bratske zajednice 9, 21 000 Split Tel.: 00 385 21 307 111 E- mail: splitsko-dalmatinska@policija.hr</p>	<p><u>Policijska uprava šibensko-kninska</u> Velimira Škorpika 5, 22 000 Šibenik Tel.: 00 385 22 347 139 E- mail: sibensko-kninska@policija.hr</p>	<p><u>Policijska uprava varaždinska</u> Ivana Milčetića 10, 42 000 Varaždin Tel.: 00 385 42 372 401 E- mail: varazdinska@policija.hr</p>	<p><u>Policijska uprava virovitičko-podravska</u> Trg bana Josipa Jelačića 19, 33 000 Virovitica Tel.: 00 385 33 741 222 E- mail: virovitičko-podravska@policija.hr</p>	<p><u>Policijska uprava vukovarsko-srijemska</u> Glagoljaška 27 b, 32 000 Vinkovci Tel.: 00 385 32 342 239 E- mail: vukovarsko-srijemska@policija.hr</p>	<p><u>Policijska uprava zadarska</u> Ulica bana Josipa Jelačića 30, 23 000 Zadar Tel.: 00 385 23 345 111 E- mail: zadarska@policija.hr</p>	<p><u>Policijska uprava zagrebačka</u> Matice hrvatske 4, 10 000 Zagreb Tel.: 00 385 1 4563 111 E- mail: zagrebačka@policija.hr</p>

ULOGA PUČKOG PRAVOBRANITELJA - Središnjeg tijela za suzbijanje diskriminacije

Zaprima prijave svih fizičkih i
pravni osoba

Fizičkim i pravnim osobama
koje su podnijele pritužbu zbog
diskriminacije pruža potrebne
obavijesti o njihovim pravima i
obvezama te mogućnostima
sudske i druge zaštite

Ako nije započet sudski
postupak, ispituje pojedinačne
prijave i poduzima radnje iz
svoje nadležnosti za
otklanjanje diskriminacije i
zaštitu prava diskriminirane
osobe.

Uz pristanak stranaka provodi
postupak mirenja uz
mogućnost sklapanja
izvansudske nagodbe

Podnosi kaznene prijave u vezi
sa slučajevima diskriminacije
nadležnom državnom
odvjetništvu

ULOGA POSEBNIH PRAVOBRANITELJA

Posebni pravobranitelji osnovani su s ciljem zaštite ustavnih i zakonskih prava građana pred istim tijelima kako je to propisano i za Pučkog pravobranitelja, samo je njihov djelokrug rada ograničen na pojedine skupine građana po posebnim zakonskim propisima.

Pravobraniteljica
za
ravnopravnost
spolova

Pravobranitelj
za osobe s
invaliditetom

Pravobraniteljica
za djecu

Adresar pravobraniteljskih institucija

Ured pučke pravobraniteljice

Savska cesta 41/3, 10 000
Zagreb

info@ombudsman.hr

01 4851 855, 01 4851 853

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova

Preobraženska 4/1
10000 Zagreb

tel: (0)1 48 48 100

ravnopravnost@prs.hr

Pravobranitelj za osobe s invaliditetom

Savska cesta 41/3, 10000
Zagreb

Telefon: +385 1 6102 170

Faks: +385 1 6177 901

E-pošta: ured@posi.hr

Ured pravobranitelja za djecu

Trg bana Josipa Jelačića
5/3

10000 Zagreb
Telefon: 01/4929 669

Fax: 01/4921 277

E-mail: info@dijete.hr

ZAKONSKA ZABRANA DISKRIMINACIJE

- ▶ Drugi izvori prava kojim je uređena zabrana diskriminacije;
- ▶ ustavna osnova zabrane diskriminacije nalazi u čl. 14. st. 1. Ustava;
- ▶ odredbe, kojima se zabranjuje diskriminatorno postupanje, jamči jednako postupanje ili čak povoljnije postupanje pojedinim zaštićenim društvenim skupinama, odnosno predviđaju iznimke od zabranjene diskriminacije ili uređuju pojedina dodatna pitanja zabranjene diskriminacije, nalaze **se** u sljedećim zakonima: Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina, Zakonu o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina, Zakonu o radu, Zakonu o ravnopravnosti spolova, Zakonu o životnom partnerstvu osoba istog spola, Zakonu o državnim službenicima, Zakonu o službi u oružanim snagama u Republici Hrvatskoj, Zakonu o sudovima, Zakonu o sustavu državne uprave, Zakonu o državnom odvjetništvu, Zakonu o blagdanima, spomendanima i neradnim danima u Republici Hrvatskoj, Zakonu o međunarodnoj i privremenoj zaštiti, Zakonu o strancima, Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, Zakonu o medijima, Zakonu o elektroničkim medijima, Zakonu o hrvatskoj radioteleviziji, Zakonu o mirovinskom osiguranju, Zakonu o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom, Zakonu o roditeljskim potporama, Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, Zakonu o nasljeđivanju, Obiteljskom zakonu, Kaznenom zakonu, Zakonu o zaštiti na radu, Zakonu o volonterstvu, Zakonu o javnoj nabavi, Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji, Zakonu o doplatku za djecu, Zakonu o socijalnoj skrbi, Zakonu o obveznom zdravstvenom osiguranju, Zakonu o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju, Zakonu o tržištu rada, Zakonu o obveznim odnosima, Zakonu o parničnom postupku.

BESPLATNA PRAVNA POMOĆ

- ▶ Institucionalni okvir sustava besplatne pravne pomoći čine županije odnosno Grad Zagreb u čijem je djelokrugu obavljanje povjerenih poslova državne uprave koji se odnose na pružanje besplatne pravne pomoći i koji u prvom stupnju odlučuju o zahtjevima za odobravanje sekundarne pravne pomoći i Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije koje u drugom stupnju rješava o žalbama izjavljenim protiv rješenja prvostupanijskih tijela.
- ▶ Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći kao pružatelji besplatne pravne pomoći predviđeni su: upravna tijela županija odnosno Grada Zagreba, ovlaštene udruge, pravne klinike i odvjetnici. Upravna tijela županija odnosno Grada Zagreba, ovlaštene udruge i pravne klinike pružaju primarnu pravnu pomoć. Odvjetnici pružaju sekundarnu pravnu pomoć.
- ▶ Za pitanja vezana za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć možete se obratiti na e-mail: besplatna.pravna.pomoc@mpudt.hr.

URED ZA LJUDSKA PRAVA I PRAVA NACIONALNIH MANJINA

Adresa: Mesnička 23, Zagreb

Telefon: 01/ 4569 358

Mail: ured@uljppnm.vlada.hr

Web: <https://ljudskaprava.gov.hr/>

